Regio Centraal Gelderland

SAMEN, VOOR ELKAAR

Raadsinformatiebrief Beschermd Wonen, Beschermd Thuis en Maatschappelijke Opvang

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de regionale ontwikkelingen in het kader van Beschermd Wonen (BW), de transformatie naar Beschermd Thuis (BT), Maatschappelijke Opvang (MO) en de aanpak dak- en thuisloosheid. Hierin werken tien gemeenten in de regio Centraal Gelderland samen. In het voorjaar van 2022 hebben alle raden hiertoe de Kadernota Samen aan Zet[1] vastgesteld.

Onderwerpen

In deze brief komen de volgende onderwerpen aan de orde:

a. Regionale financiële afspraken;
b. Lokale uitvoering
c. Wonen en huisvesting;
d. Inkoop;
e. Maatschappelijke Opvang en de aanpak van dak- en thuisloosheid.

Regionale financiële afspraken

De achterliggende jaren hebben wij u op verschillende momenten geïnformeerd over het uitstel van de landelijke doordecentralisatie Beschermd Wonen. In dat kader hebben de gemeenten in de regio Centraal Gelderland in het najaar van 2023 regionale financiële afspraken gemaakt. Deze afspraken betreffen de middelen die de centrumgemeente Arnhem vanuit de rijksuitkering Beschermd Wonen beschikbaar stelt aan de regiogemeenten, om zich te kunnen voorbereiden op de doordecentralisatie Beschermd Wonen naar alle gemeenten. Daarnaast hebben de afspraken ook betrekking op de jaren na doordecentralisatie. In verband met uitstel van de doordecentralisatie zijn deze afspraken tot en met 2025 verlengd.

Op dit moment ontbreekt het zicht op de behandeling van het wetgevingstraject door de Tweede Kamer. Daarom hebben de colleges besloten om de huidige financiële afspraken, met enkele aanpassingen tot en met 2027 te verlengen, of tot het moment van doordecentralisatie wanneer deze eerder dan 1 januari 2028 wordt ingevoerd. De aanpassingen betreffen de indexatie van de afgesproken bedragen en een actualisatie van de cliëntaantallen. Met deze afspraken zetten we de bestaande regionale samenwerking voort. Daarnaast gaan we de komende tijd in gesprek over hoe de toekomstige regionale samenwerking verder vorm kan worden gegeven, ongeacht een landelijke doordecentralisatie.

Lokale uitvoering

De verlenging van de regionale financiële afspraken tot en met 2027 en de voortzetting van de regionale samenwerking, betekent ook dat de lokale uitvoeringsplannen, waarover wij u eerder hebben geïnformeerd, de komende periode worden voortgezet. De lokale uitvoeringsplannen richten zich op de versterking van de sociale basis voor de ggz-

[1] Document Arnhem - Bijlage - Kadernota 'Samen aan Zet': de volgende stap in de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)

doelgroep, het voorkomen van dak- en thuisloosheid en het faciliteren van een (t)huis, onder meer door de inrichting van laagdrempelige steunpunten en de lokale samenwerking in mentale gezondheidsnetwerken, zodat de ondersteuning dichtbij de inwoner kan worden geboden en integraal wordt georganiseerd.

Wonen

We willen dat er voor onze inwoners met een psychische kwetsbaarheid voldoende passende en betaalbare woningen zijn, in een variatie aan kleinschalige woonvormen, om zo zelfstandig mogelijk beschermd thuis te kunnen wonen. Onderdeel van deze ambitie is dat inwoners die nu intramuraal bij een zorgaanbieder verblijven, in de toekomst vaker gebruik kunnen maken van een beschermd thuis woonvorm in hun eigen gemeente. Dit vraagt om een opbouw van deze voorzieningen. Ook streven we naar een meer evenredige spreiding van beschermd wonen en beschermd thuis voorzieningen over de regio. Om deze ambitie concreet vorm te geven is het Spreidingsplan ontwikkeld. In dit plan staan verschillende opgaven beschreven. Per opgave zijn het vertrekpunt (de huidige situatie) en het eindpunt (de gewenste situatie) in kaart gebracht. Dit resulteert in een concrete transformatieopgave voor de regio en voor alle gemeenten, voor de komende 10 jaar.

De opgaven per gemeente zijn waar mogelijk uitgedrukt in concrete aantallen. Deze aantallen beschouwen we als een punt om naartoe te bewegen, niet als letterlijk einddoel. Door ontwikkelingen en omstandigheden kunnen aantallen veranderen. Het kan voorkomen dat gemeenten Wmo-voorzieningen hebben toegewezen aan inwoners die in de toekomst gebruik zullen maken van beschermd thuis. En er kan ‘uitruil’ plaatsvinden tussen gemeenten, vanwege schaalgrootte van voorzieningen en in relatie tot (huisvesting van) andere aandachtsgroepen. Daarom zullen de gegevens steeds worden geactualiseerd.

De komende tijd brengen we samen met aanbieders, verhuurders (waaronder de woningcorporaties) en andere belanghebbenden in kaart wat dit Spreidingsplan concreet voor hen betekent: hoe gaan we samen invulling geven aan onze ambities en wat verwachten we daarin de komende 10 jaar van elkaar? Dit doen we in nauwe samenspraak met de lokale gemeentelijke afdelingen en aansluitend bij bestaande (prestatie)afspraken met woningcorporaties en projectontwikkelaars.

Inkoop Beschermd Wonen en Beschermd Thuis

De regionale samenwerking op het gebied van inkoop wordt voortgezet. De zorg en ondersteuning voor Beschermd Wonen en Beschermd Thuis wordt regionaal ingekocht. De inzet is meer dan voorheen gericht op de verdere opbouw van Beschermd Thuis en de gedeeltelijke afbouw van Beschermd Wonen.

Belangrijke aandachtspunten bij deze inkoop zijn het realiseren van een beheersbaar zorglandschap met een dekkend aanbod. Samenwerken met de gecontracteerde aanbieders aan deze doelstellingen, waaronder de realisatie van het spreidingsplan, is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Daarnaast is het voorkomen van overmatige winsten en het tegengaan van toetreding van malafide aanbieders een bestuurlijke prioriteit die we verwerken in de inkoopdocumenten.

De verwachting is dat de aanbesteding in januari 2026 wordt gepubliceerd. De nieuwe overeenkomsten worden naar verwachting in de zomer van 2026 ondertekend en treden per 1 januari 2027 in werking. Met de publicatie in januari 2026 treedt het contactverbod in. Dit houdt in dat geïnteresseerde aanbieders vanaf dat moment geen contact meer mogen opnemen met vertegenwoordigers van de gemeenten over deze aanbesteding.

Maatschappelijke opvang en de aanpak van dak- en thuisloosheid

De Maatschappelijke Opvang is beschikbaar als regionaal vangnet voor dak- en thuisloze inwoners, georganiseerd door centrumgemeente Arnhem. Echter hebben alle gemeenten de verantwoordelijkheid om daklоosheid te voorkomen en hun inwoners passende huisvesting te bieden. Uitgangspunt is dat een sterke lokale basisinfrastructuur essentieel is om het regionale vangnet goed te kunnen laten functioneren.

Gemeenten werken daarom aan regionaal en lokaal beleid om dak- en thuisloosheid in een vroeg stadium te voorkomen. Uit de Preventiescanner Daklоosheid, die in 2023 in onze regio is uitgevoerd, kwam de aanbeveling om te zorgen voor tijdelijke lokale noodopvang, die kan worden ingezet bij dreigende daklоosheid of escalatie in de bestaande woonsituatie. Het gaat om een plek waar inwoners tijdelijk naartoe kunnen om tot rust te komen en/of te werken aan de-escalatie van problemen. Omdat de exacte doelgroep en de ondersteuningsbehoefte nog onvoldoende in beeld zijn, starten we in de loop van 2026 een regionale pilot ‘kortdurend verblijf, incidenteel gefinancierd door de centrumgemeente Arnhem. Tijdens de pilot monitoren we onder meer het aantal inwoners, aard van de problematiek, instroomredenen, verblijfsduur, uitstroomsituatie, herkomstgemeente en werkelijke kosten. Zo krijgen we inzicht in wat deze doelgroep nodig heeft.

Daarnaast investeert de centrumgemeente Arnhem, gezien de omvang van de daklоosheid in Nederland en onze regio, en de beperkte landelijke vergoedingen, met eigen middelen in aanvullende opvangvoorzieningen voor jongeren, gezinnen, volwassenen en kwetsbare dakloze niet-rechthebbende EU-burgers.

Wat kunt u van ons verwachten?

We blijven u de komende tijd regelmatig informeren over de regionale ontwikkelingen in Beschermd Wonen, Beschermd Thuis, Maatschappelijke Opvang en de aanpak van dak- en thuisloosheid. Dit doen we op basis van actuele ontwikkelingen, de periodieke bestuursrapportage vanaf medio 2026 en, ongeacht een landelijke doordecentralisatie, de voornemens ten aanzien van de regionale samenwerking in de toekomst. We nemen deel aan de landelijke dashboards Aanpak daklоosheid en Beschermd Thuis van Waarstaatjegemeente.nl.